

[illegible]

ԱՉԳԵՅԻՆ, ԻՆՂԵՐԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԲՆԱԿԱՐԱԿԱՆ

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐՏԱԳԵԼՅ՝ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՂԴԱՅԻՆ ժԱՍՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԵՐԶԻՆ ԼՈՒՐ

• R E C E I V E D

ՆԵՐՔԻՆ ԿՈՒՐԵՐ

(ԳԱԶՈՐԴԵԱԼ)

Թեպէս և այս դէպքերը այնպիսի ժամանակի մը մէջ պատահեցան, որ Ռուսը Ռուսիոյ կոյսերութեան հետ ունեցած քարեկամական յարաբերութիւնները հաստատու պահելու ամեն կերպով փութ ունենարուն համար մեծ ջաւ տուին () Էստոնիոյ Վիքնակալին կառավարութեանը, սակայն կը յաւանցուի, որ իր անկողն և խաղաղութեան դիտաւորութիւնները Ռուսիոյ կառավարութենէն ճանչուելով, և անոր կողմանէ ալ նոյնպէս խաղաղասիրական դիտաւորութեանց յայտարարութիւն մը ըլլալով, բիւ ժամանակի մէջ երկու տերութեանց քարեկամական յարաբերութիւնները նորէն կը հաստատուին. դարձեալ մտածելով, որ Ռուսաց կայսերութիւնը հիմնաւոր պատճառ մը չունի պատերազմ բռնալու, կը յուսացուի որ խաղաղութիւնը չի կոչուիր:

«Ուռսայ Վ. Կայսեր կողմէն Սէն-
չըքով իշխանին արտաքց կարգի դե-
պանութեամբ Կ. Պօլս գացած ժամա-
նակը, վախճուեր էր, Թէ անոր պաշ-
տօնին նպատակներէն մէկն ալ Սուրբ
Լըվրին մէջ գտնուող լատին կրօնաւո-
րաց շահուն համար 1852 ին Կ. Պօլ-
սայ գեսպան Պ. որ Լալլալէթի ձեռք
բերած արտօնութիւններուն մէկ մա-
սը սէնչացիէ էր, Յայտնի է, որ Գաղ-
ղիոյ գեսպանին խնդրով Օսմանեան
Վ. Կայսեր կառավարութիւնը հա-
ճեր էր՝ Բէթլէմէի եկեղեցւոյն մեծ
գրան բանալին Ս. Գահին (Պապին)
կողմէն Երուսաղէմ նստող լատին
պատրիարքին գործնելու, նայնպէս հա-
ճեր էր հրաման րնելու, որ Բրիտո-
սի Տնդէան այրին մէջէն 1847 ին ան-
շաղա եղած լատիններէն արձանագրու-

— Մայրաքաղաքի գաղղիական խոր
ընթացքին մէջ հետեւեալ ուրախա-
լիք լուրը կը կարդանք ։
« 1. ընտրացին արժանահաւատ մար-
դայ կողմէն Մայրաքաղաքի քանի մը
եղանակաւորներուն ու վաճառականնե-
ուն գրուած նամակներէն կ'իմանանք ,
որ Օսմանէն Դիւանաւանին դարձն մեծ
ամակաւ թիւք բնդ ունենք եւ թիւ-
կայ մէջ ։ թեւ և Ահմէտ իրոֆ իշխանին

ԱՐՏԱՔԻՆ ԿՈՒՐԵՐ

— Չինաստանի գործերուն վրայօք
Հասարակայ խորհրդարանին մէջ խօսք
ըլլալով, 1 ժառ Դօն Վարը պատասխա-
նեց, թէ ապօրտաճները մեծ յառաջա-
ւիժութիւն կ'ընեն, և Չանկայի զինա-
րի կառավարութիւնը, Հօնկ-Բօնի բաղա-
դարացեալ Սրբ. ՊօնՏամին աղբորացի իր-
րերէն է, որ անդղկայիք օգնութեան
առնին : Բայց անդղկատան կառավա-
ր չի օգտուին քաղաքական արտօնքող-

մի մը մէջ ամենեւին չի խառնուելու պատուէր տուած լրջաբուն, Սրբ Պօն համ բաւական անպէր է միայն Չանկա յի գաւառին մէջ գտնուած անգղիա-ցիները մշտնջենական համար գունդ մը զօրք խրկել հոն:

— Գերութիւնը ջնջելու համար հաստատուած ընկերութիւնը ամսոյս 16 ին իւր տարեկան ժողովը բաւ-լ ընտրայի մէջ, որուն մէջ մեծ գու-մբետներով յիշատակուեցան անցեալ տարուան մէջ գերութիւնը ջնջելու համար եղած ջանքերը թէ (Նիգղոյ և թէ Վերիկայի մէջ, և զանազան մի-ջոյններ ի գործ գնելու վրայոք երկար խօսքեր եղան:

Բայց ամենեւնի ունի նշանակութե-արժանի անգլուածք Պ. Պրօքսոնով մէկու մը առաջարկած յայտարարու-թիւնն է, որ հետեւեալ խօսքերով կը լինայ. « Ժողովը մտածելով, որ քրիստոնէայ ազգաց մէջ գերութեան հաստատ մնալը մարդկութեան նախա-տիքը, քաղաքակրթութեան ամօթ և քրիստոնէական կրօնին թշնամանք մըն է, հրապարակաւ կը վճռէ, որ իր հաստատ համազմամբ՝ ամեն քրիստո-նէից պարտաւորութիւնն է, որ գա-ւառութեան և իւր երկրէ ըլլան ձայ-նակներն բարձրացնել այս մեծ տնօրէ-նութիւնը պատուաբար համար և անխնայ ջանքիւ աշխատի զանկա ըն- ղելու: »

— Հրեից գործին համար Լըու-սաղէմ խրկուած անգղիացի քարոզիչ-ներէն մէկը՝ անցեալները Լըուսաղէմի մէջ հրեից ժողովարանին առջեւ կանգ-նած քարոզութիւն ընելու ժամանակը՝ հրեաները կատարած վրան ինկեր ու չա-րաչար զանկա ձեռքեր են: (Նիգղիական Սօբիլի) — Բրօքսոն լրագիրը այս գէպը պատմելէն ետեւ, հետեւեալ խորհրդ-դածութիւնները կ'ընէ:

« Լըուսաղէմի անկարգութիւններուն պատ-ճառը՝ հրեաները քրիստոնէութեան գործները համար Լըուսաղէմի մէջ հաստատուած ընկերութեան քարոզիչ-ներն են: Լըուսաղէմի անկարգութեան գլուխն է, կը յաւելնէ ըսելու, օտարազգի ե-կեղեցական մը, որ Նիգղիայ եկեղեց-ւոյն մէջ եպիսկոպոսի աստիճան ու-նի: Լըուսաղէմի անկարգութիւնը որ է Պ. Կոստա, Սիոն լեռան վրայ եկեղեցի մը ունի, և այն քարոզիչը՝ որ անխնայութեամբ հրեաները նախատես և զբոսնեց իրենց կրօնական պաշտամունքը կատարած ժամանակին, « Բրօքսոն անուն մէկն է՝ վարձքով Լըուսաղէմ խրկուած

Լըուսաղէմի ընկերութեան կողմէն, որ Նիգղիայ եկեղեցւոյն հետ մեծ կապա-կցութիւն ունի, և իր արջապաններուն կարգն են Լըուսաղէմի և Օքսֆորտի եպիսկոպոսները և գուցէ Նիգղիայ ե-պիսկոպոսնայ մեծագոյն մասը: Ուստի բոլոր անգղիական կղերին և եպիսկո-պոսայ աշխարհութիւնը կը հրաւիրենք այս քարոզչներուն վարձքը քննե-լու, որոնք անգղիական եկեղեցւոյն անպատուութիւն կը բերեն, և միան-գամայն արժան կը համարենք ըսել, որ այն ընտելութիւնը Լըուսաղէմի ընկերու-թեան ձեռք չըլլայ: (Նիգղիական ընկեր-ոյ միայն այս գիտութեամբ մէջ ալ և իւր առջի բրածներովն ալ նախատիք և վնաս բերած է անգղիական եկե-ղեցւոյն: Խիստ ձախորդ մտածութիւ-նքն է՝ Բրօքսոնի մը անգղիական ե-կեղեցւոյ եպիսկոպոս անունեւ հրեա-ներն ու լուսաղէմիները դարձնելու համար: Լըուսաղէմի քարոզչութեան պաշտօնը՝ անգղիական եկեղեցւոյն ներքին տիրութեանը պատճառ մը ըլլալէն զատ իւր արարքին ակարա-թեանն ալ յայտնի ապացոյց մըն է: Բնաւ տարի աշխատելէն և շինութիւն-ընկերէն ետեւ, որոնց համար քանի մը հարիւր հազար լիւրս մթնոլորտ ծախք եղաւ: յիշեալ քարոզչութիւնը եպիս-կոպոսի մը կառավարութեանը տակ, և Բրօքսոնի և Նիգղիայ բողոքական-ներէն ալ միշտ օգնութիւն ունենա-լով՝ 37 հոգի միայն կրցաւ դարձնել: Լըուսաղէմի տարի իրենց կողմէն ջանք արդ-իւններ մէկ հրեայի մը դարձնելու:

« Լըուսաղէմի այս գէպերը՝ անգ-ղիական կղերին և մասնաւորապէս ե-պիսկոպոսներուն աչքը բանալու են: Լըուսաղէմի քարոզչութեան պաշտո-նը՝ Բրօքսոնի մէջ հրեաները ձգելու պատճառ մըն է: Իսկ հրեից վրայ ու-նեցած արդեւորութեանը մասին, կը կարծենք, որ մարտ 24 ին պատահած գէպը փորձով չուրջուց զանկա լիւր-ջացները հարկաւորութիւնը: Մարտ 24 ին գայթակղական տեսարաններուն հեղինակը՝ որ հրեաները քրիստոնէու-թեան դարձնելու ձգելը զանկա նախա-տեղով իրենց կրօնական պաշտամունքը կատարած ժամանակին, իւր սղի-տութեանն ու անմոտութեանն զատ ուրիշ ապացոյց մը չունի ինքզինքն ար-դարացնելու: (Երբ) Լըուսաղէմի ընկերու-թիւնը ինչպէս պիտի արդարացնէ ինք-զինքը երբ որ զանկա պաշտպանել ու-ղէ: »

ԴԵՐՄԱՆԻՍ: Բրօքսոնի թա-գաւորը մայիս 7/10 Վիեննա հասաւ, և 11 ին մեկնեցաւ: Պէճիքայի թա-գաւորն ալ մայիս 10 ին Վիեննայէն մեկնեցաւ: Եւ երկու թագաւորնե-րուն Վիեննա գտնուած ժամանակը մեծ հանգստեան եղան:

ԻՏԱԼԻԱ: Սիլվանի պաշտօնական կաշի լրագիրը մայիս 6 թուով Սան-թոմայի պատերազմական առեւտրի մէկ վճիւր կը հրատարակէ: Դրով 9 հոգի 3 ամիսէն մինչեւ մէկ տարի բանտա-կութեան դատապարտուել են տե-րութեան քաղաքականութեանը դրա-շիւք վարձանքի մէջ գտնուելուն համար: Եւ 4 հոգի ալ երկու ամիսէն մինչեւ մէկ տարի շղթայակալ բան-տարկութեան դատապարտուել են տե-րութեան գաղտնի խօսքերը բրա-նիւնով համար: Եւ 10 վճիւր օրինոք ալ վաւերացնելու ետեւ, յանցանքնե-րէն ութնեւ արդարութիւն շնորհու-ցաւ իրենց հառախիւ համար, որովհե-տեւ 13 — 15 տարեկան տղաք էին և մինչեւ այն ժամանակը պախառութեան մէջ չէին գտնուած:

ՌՈՒՍՍԱՆԻԱ: Վ. Կայսրը իրեն բա-նակի օգնական Տօրօքուքի իշխանը պատերազմի պաշտօնեայ անուանեց:

— Օւերակուտի անգամ Պ. Պրօք-գանձուց պաշտօնեայ անուանեցաւ:

ԱՄԵՐԻԿԱ: Սիլվանի Նախագահ-կառավարութիւնը՝ Նախնի կայսրու-հետ յարաբերութիւն հաստատելու նպա-տակաւ պատրաստած նաւախու մըր ձաքայ հանեց: Եւ նաւախու մէջ զանազան ընձաներ կան Նախնի կա-սեր սիրտը շահելու և վաճառականու-թեան ձաքայ բանալու համար:

Ինձաներն են՝ շրջակա մը և երկաթէ ձողեր, որպէս զի երկաթու-ղիներուն գերադասեց օգտակարութիւնը վրայ գաղափար մը ստանայ կայսրը: հետագրական գործի մը, որ քաղաքա-կրթութեան սրանքէն ալ մաս-թութիւն ունենան: Եւ յայտնի տակե-րանկար մը, գեղեցիկ նաւակ մը և զանազան արուեստական նիւթեր, որ-պէս զի Վերիկայի արհեստներուն յա-ռաջագիմութիւնը տեսնելով, իւր տեղութեան բերքերը անոնց բերքե-րուն հետ փոխանակելու համազու-ն:

— Նիւ Եօքսի շէրալ լրագիրը մայիս 4 թուով հետեւեալ աղետակ

լուրը կուտայ: Մայիս 29 էն 30 լուս-նաբա գիշերը: Օրէնս Ուէյր անուն շո-գենաւ մը Օտէնպուրէն Համիլթըն ճանապարհորդ և արքանը տանելու առեւտրի Օտէնպուրէն մէջ բռնկելու ա-յրեր է: Սէլը 50 ի ջափ մարդ կայ-եղեր, 23 ը միայն կրցին եւ արդաւ-ւիլ, իսկ մնացածը, որոնց մէջ կանայք ու տղաք ալ կան եղեր, կորսուել են:

— Նիւ Եօքսի և Նիւ Շէլլի երկու-թուղեայ վրայ ալ մայիս 7 ին շոգե-կալք մը Պոթսմէն եկած տոները մե-քենապետին անհազութեամբ Եւր-ուսք գետին մէջ գահավիժելով, 45 հոգի կորսուել և բազմաթիւ անձինք ալ վիրաւորուել են:

— Դարձեալ փետրուար 6 թուով Լիւիզիանայի անուանով շոգենաւ մը 500 ճանապարհորդով Բալթիքի տարածա-լու առեւտրի նոյն ծովերէն մտնելու ա-յրեր է: Նախապարհորդներէն 150 հո-գի կորսուել են, մնացածները բարե-բաղդաբար քանի մը պաղէնայի նաւե-րու օգնութեամբ արգաստ են:

ՉԻԼԱՍՏԱՆ: Եւրոպէս լրագրոյ մէջ ծանուցել ենք Չիլաստանի ապստամ-բութեան վիճակը, որ հետզհետեւ կը մեծնայ և այս ընդարձակ կայսրու-թեան մէջ մեծ յեղափոխութիւններ ընելու նշաններ ցոյց կուտայ:

Սու — Խուի և Չանկեայի կուսա-կաններուն հանած յայտարարութիւն-ներէն յայտնի կ'իմացուի կառավարու-թեան զօրաց յաղթութիւն և արեւուն ու լուսնի եղբորը (Թագաւորին) նեղ ու տագնապելի վիճակի մէջ ըլլալը, որ իր թագաւորական ամօթը չի կորսն-ցնելու համար աղերսական գիրքեր կը խրկէ Լըուսաղէմի անկարգութեանց հիւ-պատոններուն, որ իրենց պատերազ-մական նաւերով իրեն օգնութեան հասնին:

Լըուսաղէմի կողմէն Սանտաքիները կամ գաւառաց կուսակալները կը ջա-նան ժողովրդեան հայրենասիրութիւ-նը բողոքելու, որ կայսրը հաւատա-րիմ մնան և թշնամեայ գէժ պատերազ-մին, ապստամբութեան առաջնորդնե-րն ալ ընդհակառակն չեն դադարիլ որոմնացան յայտարարութիւններով ժո-ղովրդը գրգռելու հիմակուան կայ-սեր դէմ:

Լիւգիական լրագիրները այս յա-տարարութիւններէն մէկ քանին հրա-տարարած ըլլալով, անոնց մէջէն հետեւ-

ԲՆԵՆՈՒՐԵԿԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Չեռագիրներու խաղաղութեան առաջարկու-թիւն մը և քանի մը հին յեռագիրներու վրայ գիշեր-թիւն:

Շարունակութիւն տես թիւ 88 89 60 61 69:

Լհաւասիկ յիշեալ կոնկաբանութիւ-նը զոր ինչպէս ըսինք բարեկամներէն մէկուն քով գտնուած օրինակին հետ ալ բաղդատելով, ունեցած գլխաւոր տարբերութիւններէն ալ ծանօթու-թեամբ կը նշանակենք միայն հինե-րուն աւել օր փոխելով:

« 3. Երկու որոշմունք բաժանեալ սահ-մանեցան թիւք ժամանակաց, յանց-եանք, ի ներկայ և յապառնին: Իսկ յծածութիւն կամայ մարդկութեա-նը ներհան լինել տեսանի անցնելուն¹ և տգաւառեցան առաւել քան ներկա-ին², որպէս ուստի ի գրոյ հարցաբն-նեալ զայնոսիկ յարանց տատաւածայնոյ և արտաքինոյ, որոյ իւրոյն ծանօթից³

¹ Միւս օրին. Անգլիայ: ² Յօրին. Չիլի: ³ Յօրին. Չիլի: ⁴ Յօրին. Չիլի: ⁵ Յօրին. Չիլի: ⁶ Յօրին. Չիլի: ⁷ Յօրին. Չիլի: ⁸ Յօրին. Չիլի: ⁹ Յօրին. Չիլի: ¹⁰ Յօրին. Չիլի:

ասեր կենարարն թէ ոչ է ձեզ գիտե-լ զժաման և զժամանակս, զոր հայր եզ-յիւրում իշխանութեանն¹: Ոչ միայն ասեր զայս վան կատարածի, այլ վան ամենայն ժամանակաց ետ² վճիռ, ա-ռէ ճշմարտապատուած³ Լըուսաղէմ, զի զժիւտ և զգաւորականաց արգելու սա-կաւ բանիւս մի ուղղիլ⁴ հասու լինել տուողիւ գիտութեան ժամանակաց⁵:

« Բայց այս հրամանը ստուգածայն⁶ և տիրականը տրամաբան⁷ և ճշմարիտ տուեալ եղեւ զի զվարձանքն⁸ արգե-լուցաւ յանգուս աշխատութեանց⁹:

« Եւ զայնոսիկ որք պիտոյն են գիտե-լ և նկատելուսոյ և ծանօթաւ արար ի ձեռն գրոյ մարգարեականաց, որք ըզ-կին միմեանց զբարձեալ են ի գիրս նոցա մինչեւ ի մարմնանալ աստուածն բանի, սկսեալ ի Սովիթս յաստուածա-պարգեւ պատգամացն: »

« Իսկ ի յոյժից պատճառաց՝ եր-կու միայն բաւական են ի կարեւորա-յն արտայայտել, մի՞ զի կարկեսցէ

զըբրանս նոցա, որք՝ անսիրտ և ան-վարձան ասել իշխանի զորարածս, և միւսն՝ զի զանկալս¹ ի հայրենի ժա-ռանգութեան կանգնեցէ յուսով ա-ւետաբեր՝ գալտեան իւրոյ, ի գարս դարս առակօք և սեպեամբ ճգլը-տեպէ զտնօրէնութեանն խորհուրդ²:

« Իսկ յետ այնորիկ զամենակատար գիտութեան՝ ուսուցեալ իւրոյ աշա-կերտացն առաքմամբ՝ Հոգւոյն սրբոյ զորս հազարապետս և խորհրդագէ-տս՝ կամայ իւրոյ արարեալ և տեղե-ակ անձաւեցեացն³:

« Եւրոյ լուսաւորութեան լցան ա-րարածք և սուսայք ի նոցանէ զսահ-մանս ամենայնի՝ ձեռնարկեցին գրել զանցեալն և զներկայն և զարանիսն իբրեւ յաշակերտաց ճշմարտե՝ վարձե-ալք զճշմարտութիւն: Եւ իւրաքան-չիւր որ ի կորովբան և յիմաստա-լուստ արանց յաղգին իւրում զժամա-նակագիտութիւն⁴ կարգել⁵ ձեռնար-նակագիտութիւն⁶ կարգել⁷ ձեռնար-

¹ Միւս օրին. Չիլի: ² Միւս օրին. Չիլի: ³ Միւս օրին. Չիլի: ⁴ Միւս օրին. Չիլի: ⁵ Միւս օրին. Չիլի: ⁶ Միւս օրին. Չիլի: ⁷ Միւս օրին. Չիլի: ⁸ Միւս օրին. Չիլի: ⁹ Միւս օրին. Չիլի: ¹⁰ Միւս օրին. Չիլի:

կեաց: Եւ որս երեւելայն քան ըզ-յոյլով եղեւ Լըուսաղէմ երանելի ի մէջ առաջնոց և վերջնոց, և զհետ նորա Սիլվանի պատմագիր, այլովք բաղ-մեք: »

« Իսկ մերայնալ ազգի ասել առա-ջին պատմագիր՝ Ղազարմաշեղոս, որ գրեաց զպատմաւ լուսաւորեալ զՀայս Սրբոյն Վրդգորի նորաքանչ համբե-րութեամբ, և ապա Սովիթս խորհու-ցի հաւատապատուած, և զինի Եղիշէ՝ և Վաղարիկ և Փաւստոս՝ որ է Բու-զանդ, պատմիչ յառաջ քան զինքն, և Հերակն ի Սեբեոսե եպիսկոպոսե ա-սացեալ, և Ղազար երիցու, և Հապ-հոյ, և Տէր Յովհաննէս, և ի վերջին ժամանակս Սովիթսնալ վարդապետ՝ մակննուն Եղիշէի¹: Եւ յապիկ զՀա-յոյ և այլք բաղմեք զանցիւր ազ-գաց պատմիչք միայն յերանելոյն² Լը-գամայ ի գրախոսէն, զի զգրախոսին կեանս անցայտացեացեալ, որպէս ա-սեր տէրն, և վանս առաւել գալտեան և ժամու ոչ որ գիտե, որում զհրեշ-տակս և զորդի անելովն, արգել բը-

¹ Ի միւս մ. օրինակին պատմեք բաղմ. Ղազար-մաշէ: ² Յօրին. Չիլի: ³ Միւս օրին. Չիլի: ⁴ Միւս օրին. Չիլի: ⁵ Միւս օրին. Չիլի: ⁶ Միւս օրին. Չիլի: ⁷ Միւս օրին. Չիլի: ⁸ Միւս օրին. Չիլի: ⁹ Միւս օրին. Չիլի: ¹⁰ Միւս օրին. Չիլի:

րիկուան գէմ Սամոսի անքնակ մէկ կողմը ցամաքը երեւեալ և պատգամաւոր լայն երկուքն ու չորս թիւովները պատանդ (բէհն) պահելով, միանեալը քաղաքը խրկեր են, որ երթան 100 հազար զուռուշ ալ բերեն մինչև երեք օր, ըսելով՝ որ եթէ այն երեք օրուան մէջ պահանջած գումարներն ձեռքերը չեն հասնի, պատանդները շարաւոր կ'սպանեն:

Բարդը խրկուած պատգամաւորը Պ. Կ. Նիքոլայ այս լուրը բերելուն պէս, ճերակցութիւն ժողով ընելով՝ աւազակներուն յետեւ հասկցող երկու հազի կը խրկեն աղաչելու, որ արդէն առած ստակովին քոհ ըլլալով, այն մարդոցը ազատութիւն տան. բայց գողերը ամեն ին մոխի չընելով և ըստ պատկառման, որ եթէ երկու օրուան մէջ գումար գտնուի չըլլայ, պատգամաւորները կ'սպանեն, ճերակցութիւնը պարտաւորի 50.000 զուռուշ փոխ առնելու և շարաւորներուն խրկելու, որոնք շատ գումարութիւն ցուցնելէ ետեւ 3000 զուռուշ ալ պարտաւոր հաշի մը գործնալ վրայ առնելով, պատգամաւորն ու թիւովները թող կուտան: Բոսնիով գողերուն առած գումարներուն գումարը եղբէ 177.500 զուռուշ:

— Երբ Բոսնիով գողերն մեր յարգող թղթակցին հետեւեալ լուրերը կը գրէին:

« Եւս տարի ձմեռը տաք օդերով անցաւ, և թիւովները ժամանակէն առաջ ծնելով՝ շերամներն ալ ջերմութեան պատճառաւ սերմէն դուրս ելան, ոսկիայն փոքն ցուրտ մը և եղեամբ կոխեց, թիւովները մրկեցան, շերամներն ալ թմրեցան. շատերը կարծելով որ այն ցուրտին պատճառաւ թիւովները բոլորովն պիտի չարան, նորաձին որդերը նեւեցին, և ամանք այն խամրած տերեւներէն կերցնելով, ցուրտէն անգագ եղած շերամները ալ աւելի թունաւորեցին. բայց ցուրտը քիչ օրէն դադրելով՝ քանի մը օր ուստ անձրևներ եկան, և թիւովները տերեւալից զարդարուեցան: Եւս տարի թէ քաղաքին մէջ և թէ շրջափաները գտնուած որդերը ուրիշ տաքութեամբ բազմաթիւութեամբ շատ քիչ ըլլալով, կերելի թէ տերեւներուն յամար անօգուտ պիտի ըլլան:

« Այսին 17 կիրակի օրը մեր Բըշա կունեայ դպրոցին մէջ յունարէն լեզուի հարցաքննութիւն եղաւ. ուր ներկայ էին Լըքիս մեծամեծները և բոլոր Բիւրեւութեան յարգի անդամները. նաև յունաց աղէկէն վաճառականներ և անոնց ազգային ուսումնարանին հիմնող վարձակալները և քանի մը երևելի բժիշկներ: Լաւընի կարգի աշակերտները հիւրանականին մէջ ըստ ամենայն մասին քաջ պատասխաններ տուին. երկրորդ կարգին ալ աշխարհիկ բարբառի քննութիւն եղաւ: Բնութիւնէն առաջ տղայ մը դատարարութեան վրայ բերնանց յունարէն ճառ մը խօսեցաւ, որն որ հանդիսականները քանի մը անգամ ընդ միջեցին իրենց ծափահարութեամբ: Եր. ետքը աշակերտները գլուխին բաց սրտաշարժ եղանակաւ միաբերան յունարէն երգ մը զրուցեցին. և հարցաքննութիւնը լրացած տեսնելով հաշիւներն երգով մըն ալ պարզեաբար խաթան հանդէպը կատարուեցաւ. վերջը բոլոր հանդիսականները Բիւրեւութեան Իօրեւորութիւն մեծաւորն և բազմաթիւ գաղափարներ խորին շնորհակալութիւն մատուցանելով մեկնեցան գացին:

Յիշեալ առաջին կարգի աշակերտները վարձարանին նախկին Ուսուցիչ Լիւքիսեան Գարութիւն պատուելին բարձրախառն առաջնորդութեամբ հաշիւներն լեզուի, աշխարհագրութեան

և թուաբանութեան մէջ աղէկ յաւաքագիտութիւն բրած են: Բայց հիւմա դէպքը անանկ բերաւ, որ զատ սենեակի մը մէջ սոսկ յունարէն լեզուի կը ստանային:

— Հետեւեալ լուրերը Կէլիէի Օրթոքիւղէն կը գրեն Երկրորդ շաբաթը լրացրին:

« Իստական ժամանակէն ի վեր այս կողմերը անձրև եկած չ'էր, որուն ամենեքեան կը կարօտէին. այժմ գուհութիւն Լատուայ թէպէտ անձրևները տեղալ սկսան ամայս վեցէն ի վեր, և մինչև ցայսօր որ է 9 առկաւին առատապէս կը շարունակեն, բայց այս անուշիկ անձրևներուն հետ նահանգին զանազան կողմերը բաւական մեծութեամբ կարծում առնալով, որուն ծանրութիւնը 26 տարեկան մինչև 100 տարեկան է, որն որ գրեթէ քանի շաբաթ աւելի հաշի գիւղացւոց անգերը, այգիները և շերամի որդանց կերակուր թիւովներ ծաւալելով կ'ստի, անուշայի ինչորդ գումարէն, վերջին տարիքան շարաւոր ապակիներ է: Բոսնի վրայ մը արդի 6 ին ձիւնէ և եղեամբ անցողցած էին, և քիչ մը յայտ կար ալ նէ, այս անգամին ակնատեսները հակառակը կը վկայեն. կամք հետեւ օրհնեալ եղցին:

« Շատ ժամանակ տեղայն շաբաթ Եւսն բնակիչներն ամայս Կէլիէյա ժողովը պարտաւորութեան մէջ մէկ ահագին վիշտով օձ մը տեսնելին լրառած էր. մեծութիւնը և տուրքութիւնը ակնատես եղողները կը վկայէին, որ իբրեւ թէ գերան մը տեսած ըլլային: Եւս օրերս այս սոսկալի թիւովներ կ'երգանին իր որդէն դուրս երած ըլլալով՝ հաշի կ'երկատարող մը կը պատահէ, և իբր թէ գլուխը վեր բարձրացուցած չ'ըլլով դէպի անոր վրայ կը յարձակի, միանգամայն սոսկալի ձայներ ալ հանելով. ուսկից քուհին հաշի կ'երկատարող մինչև ի Կէլիէ բոլոր զօրութեամբը թիւովներ արագապէս կը փախչի, բայց երկուքը յետին ապօրին արտին արիւրած ըլլալով՝ հաշի մէկ քանի խօսք օձ տեսայ և վախոցով ու անքն կ'արտաբերէ և կ'սկսի դառնապէս սենեակին և կանաչագոյն մազեր դուրս տալ, և վերտոնին տեսածը պատմել, և պատմելու ատեն վերջապէս հոգին կը փռչէ:

— Երկուշաբթի իրիկուն ժամը երկուքին ատենները Պահէ Գաբուի դուրսը հրդեհ պատահելով, կայսերական մեծ մարտաւորներ և անոր կից պողոտ մարտաւորներ հրդեհակարէն եղան:

— Հաբաթ իրիկուն երկու եւրոպացի, որոց մէկը սարտենիայի և միւսը նարօթիլիան, Պէյօղլա Սիմիթի Սիւրաղը բաւած փողոցին մէջ խանութ մը 140 զուռուշ գարջուր տուելով, 20 նոց կեղծ թղթագրամներ տուին: Բայց հետեւեալ առաւօտուն բռնուեցան և տեսնութեան պաշտօնատուներ տարուեցան, ուր իրենց յանցանքը խոստովանելով՝ ընկերներին յուցնելու խօսք տուին:

— Երբեք լրացրին մէջ հարաւարակութեան տեղեկագրի մը խօսքին նայելով, Լատուայի փողոցներուն մէջ այս տարուան յունար մէկէն մինչև մարտի վերջը այսինքն երեք ամսուան մէջ 4 միլիոն 335.357 լիրա սխեմներ (իբր 954 հազար քապի) ոսկի գրամ 92.862 լիրա սխեմներ (իբր 20.500 քապի) արծաթ գրամ կարուեր է:

— Երբեք լրացրին մէջ տարին 5 միլիոն թալէրի (250.000 քապի) ոսորէ (սորիտեա) կը ծախուի: 50.000 մարդ կ'ապրին այս ոսորէներուն երեսէն, որոնց երկու երրորդը Վիլնիւսիայէն կ'երթան

հոն: Եւ Երբեք մէջ ոսորէի վաճառականներ կան, որ խիստ մեծ հարստութիւն ունին:

ԼՐԱԳԻՐ

ՏՂԱՅՈՑ

ՀԱՏՈՒԱՃ. ԼԲ.

Բարեկամ:

Բարեկամը անգին բարեք մըն է, և աշխարհի մէջ բան մը չի կայ, որ աւելի շատ մեր կեանքը երջանիկ ընելու նպատակ: Սերտութիւնն աւելի մեծ էրկայ, երբոր զանկիւղ վայելելու համար միանկ չենք, այլ ուրիշներն ալ անոր մասնակից կ'ըլլան և մեզի հետ կ'ուրախանան: Նմանապէս վիշտերին ալ կը թեթեւանայ և կը դիւրանայ, երբ բարեկամ մը գայ, մեզ քաջալերէ, մեզի փաթառի և մեզի հետ լայ:

Ինչու որ մէկ բեռը երբոր երկու հազի վերջներն աւելի թեթեւ է, ու երկու ձիւղեր մէկ տեղ գան նէ, մէկ հատին պէս դիւրաւ շին կ'առնի:

Երբոր դուրս ելլես, աւելի քաջորդ է, որ ճամբուդ վրայ, քաղաքին կամ գեղին մէջ բարեկամներ գտնուի, որոնք զեք զեքով, ձեռքը փակելով, քեզ ողջունեն, քան թէ անձնաթիւ մարդիկներ, որ կ'անցնին կ'երթան առանց քեզի ու քու մէկ բանիդ մասը դիւր ըլլալու:

Երբոր հիւանդ ըլլաս, մեծ միտքութեամբ կ'ըլլաս. երբոր կը բնաբարեկամիդ ոտքին ձայնը, որ անհանգիստ սրտով կուգայ դուռդ կը դարնէ և քու հիւանդութեանդ վիճակին վրայ օգտակարութիւն առնել կ'ուզէ:

Բարեկամը գանձ մըն է, գանձ մը, որ ոչ ոսկով կ'ընայ ձեռք բերելու և ոչ հարստութեամբ:

Գանձ մը, որ ամենէն աղքատը կ'ընայ ստանալ, ինչու որ բարեսրտութեամբ և սիրով կ'ստացուի:

Չմոռ գիտեր, ինչու համար այնչափ ջանք կ'ընենք ու կը յազնիք երկրի բաւութիւնները ձեռք բերելու, և բարեկամ մը ձեռք բերելու համար խիստ քիչ ջանք կ'ընենք:

Վասն զի աւելի աղէկ է, որ տուներին բարեկամներով լեցուն ըլլայ՝ քան թէ չբեղ զարգելու ու պերճութեամբ: Վերի աղէկ է մէկ բարեկամ մը ունենալ, որ գայ վաւարանի քովը նստի, իր վիշտերը և իր ուրախութիւնները ինձի պատմէ, իմ վիշտերուն և ուրախութիւններուն կարեկից ըլլայ, քան այն կորստական ուրախութիւնները, որոնց ետեւէն կը վազենք:

Վարդուն մէկը բարեկամ մը ունէր, ճշմարիտ ու փորձեալ բարեկամ մը:

Ըրդ օրին մէկը այս մարդը ձախարհութեան հանդիպելով, երբոր ամենքը երեսէ թողուցին, միայն բերաւ, որ բարեկամ մը ունէր և բոլոր յայտ անոր վրայ էր:

Ելաւ գնաց զանկիւղ փնտռելու ու ձախարհ գէմն ելաւ:

« Բեզի կուգայի կոր » ըսաւ:

« Ես ալ, ըսաւ. բարեկամը, քեզի կուգայի կոր: »

ՀԱՏՈՒԱՃ. ԼԳ.

Երբեք Գիտութիւն:

Երբեք վեհանքն ու բարեսիրտ մարդը քիչ ըլլալուն վրայ գանգատ կը նենք:

Կ'ըսեն թէ բարեսրտութիւնը հազուադէպ է, ու քիչ մարդ կայ որ աղէկութիւն ընել ուզէ և Լատուայի իրեն շնորհած բարեքներուն մէկ մասը ուրիշներուն վրայ տարածել ուզէ:

Եւ իրաւունք ցամաք սիրտերը շատ են, Եւսն մարդ ինքնիքին համար կայրի: Եւ որչափ բարեկեաց վիճակի մէջ ըլլայ, տակաւին կ'երեստիայէ թէ

բաւական չէ: Եւ ունայն աշխատութիւն մը կը համարի ուրիշ համար կը բրած աշխատութիւնը:

Բայց գիտէ՞ որ բարեսրտութեան նէն աւելի հազուադէպը՝ երախտագիտութիւնն է:

Հասերը իրենց եղած բարեսրտութիւնը՝ վճարուած առնելքի մը պէս կ'ընդունին և չէ թէ զիրենք պարտաւոր ձգող պարտքի մը պէս: Եւ սանկով բարեսրտ մարդուն ցանած սերմը անդրախտ ու ցամաք գէտին մը վրայ կ'ընայ:

Բարեսրտութեան յիշատակը կը մոռցուի և երախտագիտութիւնը անտանելի բեռ մը կ'ըլլայ:

Ուրեմն ինչ է սոյնը: Օտու մըն է, որ իրեն եղած խնամքներուն փոխարէն գառն պատգներ կուտայ: Եւ իր ամուլ ու մերկ ստաբովը միայն կը վարձապէս այն փութաջան ձեռքը, որ իր արմը կը ջոկէ:

Երբեք սրտը պողած օձ մըն է, որ մարդ գլխովը սրտին վրայ կը տարջընէ, բայց ան խաճակով կը վերադառնայ իրենց կենդանայնալ կուրծքը:

Փոխիր անդրախտ մարդէն, ու դուք անկորուստ պահէ՛ք սրտիդ մէջ քեզի եղած բարեսրտութեան յիշատակը:

Չմոռ գիտեր, թէ անտանելի անգամ երախտագէտ են, և շուրջ կը լիւզէ իրեն զարնող ձեռքը, որովհետեւ չի մոռնար, որ այն ձեռքը զինքը գրգռեց:

ՊԵՐՏԻՆ ԼՈՒՐ

Երեկ ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք շաբաթ պատրիարքական փախանորդ գերատաախ Ը. Թադէոս շրտորհափայլ Լուիսիոպոլսի և Ս. Լորուսաղէմի փախանորդ արժանապատիւ Կարապետ վարդապետին հետ յատուկ հրաւիրանք արտաքին գործոց սրաւտօնեայ Բարձրապատիւ Բէշիտ փաշային ծովեղերեայ պարտը գնաց ի Պալմա լիման, ուր հրաւիրեալ էին նաև Զուռայ և Հումէական շաբաթ գերատաախ պատրիարքները և Հրէնից Ռապակին:

Հան Բարձրապատիւ Բէշիտ փաշան Օգոստոսիա Սերմաիլին կողմէն իւրաքանչիւր աղաջ Պատրիարքներուն մէկ մէկ հրովարտակ (խաթիթ շէրիթ) տուաւ, որոնցմով արատազուլ Վեհափառ Սուլթան Սկիւթի Սէյիտ Սիւրուր ի սկիզբէն հեղտե (Օսմանեան տերութեան հպատակ ժողովրդոց կրօնական աղաւորութեանը մասին շնորհուած արտօնութիւնները անխախտելի կերպով կը հաստատէ և անոնց կատարելով գործադրութեանը դէմ զանազան ժամանակ պատահած արգելքները յիշելով, իւր Այստերական աննահանգներ և հատաւորներ կուծըր այն ամեն արգելքներուն իւր պատգնելով և անգամ մըն ալ չի պատահիլը կը հրամայէ, պատուիրելով իւրաքանչիւր աղաջ Պատրիարքներուն և առաջնորդներուն, որ իրենց կրօնական արտօնութեանցը դպչելքը բան մը երբ և որ կողմէն պատահելու ըլլայ, Պատրիարքներն խիստ տերութեան Գրանը խմայեն, որ իւր կայսերական բարձր հրամանին կատարմանը արգելք ըլլալու յանգիւղները անաշաւ խտութեամբ պատմուին:

Բաւապութիւն և բարեխնամ կայսեր այս մեծ և բարձր շնորհներուն վրայօք այս համառօտ տեղեկութիւնը տարէն ետեւ, յետագայ թիւով կայսերական հրովարտակը ամբողջ լրացող մէջ պիտի հրատարակենք յուրախութիւն սրտի բոլոր աղաջայնոց ի փառս ամենաբարձր Վեհափառ Սուլթան Բայրուլ-Սէյիտ Սիւրուր:

ԽՍՐԱՍԻՐ-ՏԵՕՐԻՆ

Ս. ԻԹԻԻԾԱՆ